

CORONACRISIS

15 APR 11:30 • ⌚ 3 MIN

VWS lapt al 90 miljoen voor 'Testen voor Toegang', zonder aanbesteding

EELKE VAN ARK

JAN-HEIN STROP

STEFAN VERMEULEN

6 CONNECTIES ▾

26 BIJDAGEN

Het ministerie van VWS sloot zonder aanbesteding al voor ruim 90 miljoen euro contracten af voor het project 'Testen voor Toegang'. Dat blijkt uit de

overeenkomsten met de stichting Open Nederland en een evenementenbedrijf. Minister Hugo de Jonge beweerde afgelopen dinsdag tijdens de coronapersconferentie dat het 'slechts' om 25 miljoen euro ging. De kosten zijn bovendien tientallen miljoenen hoger dan het ministerie begrootte.

De Tweede Kamer verzocht minister De Jonge (VWS) dinsdag om alle documenten rond de overeenkomst met de stichting Open Nederland (SON) openbaar te maken. Deze stichting, geleid door oud-generaal Tom Middendorp, heeft de opdracht gekregen Nederland weer 'van het slot' te halen door in het hele land snelsteden beschikbaar te stellen voor de toegang tot evenementen.

De stukken zijn woensdagavond laat naar de Tweede Kamer gestuurd. Het gaat om twee overeenkomsten met de SON en een intentieverklaring aan een festivalorganisator, met daarin de toezegging dat zij betaald krijgen voor de bouw van extra grote snelteststraten, de zogeheten XL-platforms.

Met de werkelijk gemaakte kosten blijkt de begroting van het ministerie bovendien fors te zijn overschreden

Voor de voorbereidende fase kreeg de SON ruim 5 miljoen euro. Voor fase 1 [⊕] is ruim 78 miljoen uitgetrokken, blijkt uit een van de contracten. Het bedrijf dat de XL-platforms bouwde, kreeg 7,4 miljoen euro toegezegd. Daarmee is nu al een bedrag van in totaal 90.704.349 euro besteed, zonder dat daarvoor een aanbesteding is gedaan.

Minister Hugo de Jonge noemde dinsdagavond in de persconferentie nog een bedrag van 5 miljoen euro voor de voorbereidende fase en 'enkele tientallen miljoenen' voor de fase die nu loopt. 'Ik denk dat er tot nu toe niet veel meer dan 25 miljoen euro is betaald,' aldus De Jonge.

Met de werkelijk gemaakte kosten blijkt de begroting van het ministerie bovendien fors te zijn overschreden. Voor fase 1 van het project was 54 miljoen euro ingecalculleerd, blijkt uit het plan van aanpak.

DOSSIER

Dossier: Coronacrisis

De maatregelen om de verspreiding van het coronavirus in te dammen zijn ongekend; de uitwerking ervan nog grotendeels onbekend. Welke oplossingen dienen welke belangen?

INSCHRIJVEN

De opdracht aan de stichting – geraamd op in totaal 1,1 miljard euro [⊕], hoger dan eerder door VWS bevestigd – is niet conform de regels aanbesteed. Ook bleek de stichting geen toezichthouders te hebben en geven de statuten de bestuurders ruim baan om de middelen naar eigen inzicht te besteden, meldde Follow the Money eerder deze week. Volgens minister De Jonge werd de klus niet aanbesteed 'omdat we anders überhaupt in deze maand niet die pilot hadden kunnen doen'.

De tweede overeenkomst tussen VWS en de SON, waarmee de uitgave van de bulk van het geld wordt geregeld, blijkt op 14 april te zijn ondertekend. Dit was afgelopen woensdag, nadat ophef was ontstaan over de stichting na de publicatie van FTM over de kwestie.

De rest van de door VWS begrote kosten wordt blijkens de overeenkomst per fase betaald op basis van wat de SON daarvoor aan ramingen indient.

Vrijheid om zelfstandig te handelen

De overeenkomst blijkt Tom Middendorp, de voorzitter van de SON, en zijn medebestuurders veel ruimte te geven om naar eigen inzicht te handelen. Zo mogen zij volgens het contract zelfstandig derden inhuren voor de uitvoering van onderdelen van de opdracht, zonder enig grensbedrag: 'Dit staat tot haar vrije bepaling en behoeft geen toestemming van de Minister.'

Daarbij dient de SON zich dan wel aan de aanbestedingsregels te houden 'indien zij kwalificeert als een aanbestedende dienst als bedoeld in artikel 1.1 van de Aanbestedingswet'. Hugo de Jonge stelde dinsdag dat niet werd aanbesteed vanwege spoed.

Maar dat argument van urgentie werd door aanbestedingsexperts tegenover FTM weerlegd: er zijn voldoende mogelijkheden binnen de wet om snel aan te besteden [⊕]. Dat gebeurde ook aan het begin van de epidemie: de bouw van verschillende diensten als CoronIT en de opbouw van de callcenters voor GGD'en werd keurig aanbesteed. Bovendien staat dit project al in de steigers sinds de zomer van vorig jaar.

Dat de stichting geen winstoogmerk heeft, is volgens Manunza 'volstrekt irrelevant'

Hoogleraar aanbestedingsrecht Elisabetta Manunza van de Universiteit Utrecht (UUCePP) bekeek de overeenkomsten op verzoek van Follow the Money. 'De opdracht aan de stichting had aanbesteed moeten worden. Het gaat hier over een overeenkomst op bezwarende titel. Er wordt immers een bedrag genoemd waarvoor diensten worden verlangd. Daarbij gaat het om bedragen boven de 200 duizend euro.'

Dat de stichting geen winstoogmerk heeft, is volgens Manunza 'volstrekt irrelevant'. 'Voorbeelden daarvan zijn er genoeg: ook opdrachten aan bijvoorbeeld het Rode Kruis worden aanbesteed. Zelfs wanneer het een overeenkomst betreft tussen twee publieke partijen geldt die plicht.'

Dan zou er in theorie nog sprake kunnen zijn van zogenaamde inbesteding , waarbij de stichting als een onderdeel van het ministerie zou moeten worden gezien. Maar, zegt Manunza, daarvoor moet aan strenge voorwaarden worden voldaan en is van belang of er sprake is van taken van commerciële aard.

Twee van de vier doelen die de stichting in haar statuten formuleert, ogen volgens Manunza commercieel. 'Er hoeft maar een klein percentage commerciële doelen te zijn om de juridische status te doen veranderen.'

"Als de stichting zijn werk niet naar behoren doet, is zij een boete verschuldigd. Maar dat is een sigaar uit eigen doos"

'Vooral het element toezicht is hier van belang. Daarover is weinig geregeld. De overeenkomst meldt alleen een artikel 10, waarin staat dat de minister in het kader van het algemene belang het beleid mag wijzigen. Maar de vraag is of de minister daadwerkelijk structureel verregaande toezichtsmogelijkheden heeft.' Daar lijkt het niet op.

Als de stichting zijn werk niet naar behoren doet, is de stichting een boete verschuldigd. Dat is een sigaar uit eigen doos. De Jonge kan het bestuur niet ontslaan en vervolgens het geld terughalen, blijkt uit het contract. Ook in de statuten is daartoe geen enkele mogelijkheid: het bestuur kan niet gedwongen worden op te stappen dan wel gelden terug te storten aan VWS.

Vanmiddag om 13.30 uur begint in de Tweede Kamer een debat over de coronacrisis. Om 13.00 uur wordt bij de rechtbank Amsterdam een kort geding behandeld dat commerciële testaanbieders hebben aangespannen tegen de SON.

Het ministerie van VWS reageerde donderdag niet op vragen van Follow the Money.

Gerelateerde artikelen

[Farma-industrie manipuleert 'eerlijke' medicijnprijs tot onbetaalbare hoogtes](#)

[Bouw testlocaties voor honderden miljoenen dendert door na verloren kort geding](#)

Deel dit artikel, je vrienden lezen het dan gratis

Auteur: **Eelke van Ark**

Vond vanuit de Achterhoek de weg naar Follow the Money. Heeft zich vastgebeten in het Nederlandse zorgstelsel.

Gevolgd door 6766 leden

VOLG EELKE VAN ARK

STUUR EEN TIP

Auteur: **Jan-Hein Strop**

Financieel-economisch journalist met grote belangstelling voor de werking, macht en gedrag van bank & verzekeraar.

Gevolgd door 4364 leden

VOLG JAN-HEIN STROP

STUUR EEN TIP

Auteur: **Stefan Vermeulen**

Ervaren allround onderzoeksjournalist die zich namens FTM verdiept in de macht van het grote geld.

Gevolgd door 1174 leden

VOLG STEFAN VERMEULEN

STUUR EEN TIP

26 BIJDRAGEN

Ik wil bijdragen met

een vraag kennis of ervaring iets anders tip voor de redactie

PLAATS BIJDRAGE

Ben Verleg

OPTIES ▾

📅 15 april 11:40

Goedzo!

Draag bij

Walter Boer ¹

OPTIES ▾

📅 15 april 12:12

Draag bij

Wim de Graaf

OPTIES ▾

📅 15 april 13:03

Prima artikel. Leg maar bloot

Draag bij